

WARSZTATY GEOMORFOLOGICZNE PILSKO 2005

BESKID ŻYWIECKI

**ANTROPOPRESJA
W ŚRODOWISKU GÓRSKIM
- ZAPIS ZMIAN W FORMACH TERENU I OSADACH**

**Stowarzyszenie Geomorfologów Polskich
Korbielów - Pilsko
27-30 maja 2005 r.**

WARSZTATY GEOMORFOLOGICZNE NA PILSKU (BESKID ŻYWIECKI)

„ANTROPOPRESJA W ŚRODOWISKU GÓRSKIM – ZAPIS ZMIAN W FORMACH TERENU I OSADACH”

Korbielów – Pilsko
27-30 maja 2005 r.

W dniach 27-30 maja 2005 r. zostały zorganizowane w Korbielowie i na Pilsku (Beskid Żywiecki), pod patronatem Stowarzyszenia Geomorfologów Polskich, Warsztaty Geomorfologiczne nt. „*Antropopresja w środowisku górskim - zapis zmian w formach terenu i osadach*”. Organizatorem warsztatów był dr hab. prof. UŚ Adam Łajczak, Wydział Nauk o Ziemi, Uniwersytet Śląski. W spotkaniu uczestniczyło 45 osób z kraju oraz cztery osoby z Ukrainy. Reprezentowane były następujące uczelnie i inne jednostki naukowe w kraju: Uniwersytet Śląski – Wydział Nauk o Ziemi w Sosnowcu (25 osób), Uniwersytet Wrocławski – Instytut Geografii i Rozwoju Regionalnego (7 osób), Uniwersytet im. M. Curie-Skłodowskiej w Lublinie – Instytut Nauk o Ziemi (5 osób), Akademia Pedagogiczna w Krakowie – Instytut Geografii (3 osoby), Instytut Ochrony Przyrody PAN w Krakowie (3 osoby), Uniwersytet Łódzki – Instytut Geografii (2 osoby). Goście z Ukrainy reprezentowali uniwersytety: Lwowski (2 osoby) i Czerniowicki (2 osoby). Uczestnikami Warsztatów Geomorfologicznych byli pracownicy naukowcy oraz studenci – najliczniej reprezentujący Uniwersytet Śląski. Wygłoszono 21 referatów, w tym sześć z ośrodka górnośląskiego, pięć z ośrodka krakowskiego, trzy z wrocławskiego, dwa referaty z ośrodka lubelskiego, po dwa referaty z ośrodków czerniowickiego i lwowskiego (goście z Ukrainy) oraz jeden referat z ośrodka łódzkiego.

Celem Warsztatów Geomorfologicznych, będących jednocześnie czwartą krajową konferencją z cyklu - „*Człowiek a środowisko przyrodnicze*”, było zaprezentowanie najnowszych wyników badań dotyczących skutków działalności człowieka w środowisku górskim i zapisanych w rzeźbie terenu i osadach. Tematyka referatów dotyczyła gór strefy klimatu umiarkowanego (Karpaty, Sudety, Alpy, góry wokół Morza Czarnego). Dwa referaty wykraczały poza obszary górskie i dotyczyły Wyżyny Lubelskiej oraz terenu niżowego w okolicach Łodzi.

Warsztaty Geomorfologiczne zostały zorganizowane na Pilsku (1557), drugim po Babiej Górze (1725) wzniesieniu w Zachodnich Beskidach. Miejscem konferencji był Ośrodek FERO w Korbielowie-Kamiennej, z kolei schronisko turystyczne na Hali Miziowej (1270 m npm) na Pilsku służyło za miejsce zakwaterowania, skąd organizowano wycieczki terenowe. Masyw Pilski jest położony w centralnej części Beskidu Żywieckiego, gdzie udokumentowano skutki geomorfologiczne różnych form działalności człowieka co najmniej od schyłku średniowiecza. Wybór tego miejsca został podyktowany dobrą znajomością rozwoju różnych form antropopresji począwszy do schyłku średniowiecza, które przyczyniły się do istotnego przemodelowania terenu i jednocześnie pozostawiły ślad w postaci osadów stokowych i fluwialnych.

Program Warsztatów Geomorfologicznych objął dwudniową sesję referatową (Korbielów) oraz wycieczki terenowe, prezentujące różnorodną tematykę. W dn. 27-28 maja 2005 r. ogłoszono następujące referaty:

Fot. 1. Część uczestników Warsztatów Geomorfologicznych PILSKO 2005 na kulminacji Kopca (1405 m n.p.m.) ponad Halą Miziową.

Od prawej: prof. W. Król (Ukraina), prof. B. Ridusz (Ukraina), prof. A. Łajczak i prof. I. Kowalczyk (Ukraina). Pozostałe osoby to studenci i absolwenci Wydziału Nauk o Ziemi Uniwersytetu Śląskiego. Od lewej: dr P. Owczarek (UŚ), dr A. Latocha (UWr).

A. Łajczak (Sosnowiec) - „Czasowa zmienność i wysokościowe zróżnicowanie antropopresji w górach, skutki geomorfologiczne (na przykładzie Zachodnich Karpat)”

I. Kowalczyk (Lwów) - „Analiza historyczno-geograficzna zmian środowiska naturalnego Karpat Wschodnich pod wpływem antropopresji w XVIII-XX w.”

A. Łajczak (Sosnowiec) - „Wpływ pasterstwa, gospodarki leśnej i flisactwa na rzeźbę stoków oraz koryt potoków i rzek górskich, na przykładzie Beskidu Żywieckiego”

W. Król (Czerniowce) - „Osadnictwo na północno-wschodnim skłonie Karpat Ukraińskich i jego wpływ na zmiany krajobrazu”

A. Traczyk (Wrocław) - „Formy antropogeniczne na wierzchołkach Karkonoszy w rejonie Łabski Szczyt – Śnieżne Kotły”

B. Ridusz (Czerniowce) - „Architektura skalna w krajobrazach gór Regionu Cirkumpontyjskiego”

A. Latocha (Wrocław) - „Odzwierciedlenie zmian społeczno-gospodarczych Sudetów Kłodzkich w osadach i rzeźbie terenu”

J. Lach (Kraków) - „Geomorfologiczne znaczenie granicy rolno-leśnej, na przykładzie Beskidu Niskiego”

G. Gajek, D. Soszyński (Lublin) - „Stan zachowania form antropogenicznych w wysiedlonej dolinie Świerzowej Ruskiej w Beskidzie Niskim”

M. Bajgier-Kowalska (Kraków) - „Wpływ człowieka na rzeźbę osuwiskową stoków beskidzkich”

A. Łajczak (Sosnowiec) - „Wpływ turystyki pieszej i narciarstwa na modelowanie stoków górskich”

I. Kowalczyk, A. Mychnowycz (Lwów) - „Badania procesów transformacyjnych w systemach rzecznych Beskidów Ukraińskich: metoda i wyniki”

J. Kukulak (Kraków) - „Antropogeniczne węgle drzewne w aluwiach Sanu w Bieszczadach”

- K. Parzóch** (Wrocław) – „Wpływ zabudowy koryt potoków górskich na przebieg procesów fluwialnych (przykład Karkonoszy)”
- B. Wyżga** (Kraków) - „Zmiany morfologii i funkcjonowania rzek wywołane eksploatacją osadów z koryt”
- P. Owczarek** (Sosnowiec) - „Regulacja i współczesne zabiegi renaturalizacyjne koryta rzeki Mur (Austria)”
- B. Woskowicz-Ślęzak** (Sosnowiec) – „Wpływ antropopresji na układ koryta rzeki Soły, na przykładzie gór średnich ”
- B. Wyżga** (Kraków) - „Uwarunkowania i środowiskowe efekty współczesnego wcinania się rzek polskich Karpat”
- A. Łajczak** (Sosnowiec) - „Delty rzek w zbiornikach zaporowych – nowy element rzeźby fluwialnej w górach”
- E. Kobjek** (Łódź) - „Wpływ młynów wodnych na przekształcenie środowiska dolinnego”
- W. Zglobicki, M. Koziel, R. Kołodyńska** (Lublin) - „Metale ciężkie w osadach dolinnych Lubelszczyzny”

Fot. 2. Uczestnicy Warsztatów Geomorfologicznych.

Od lewej: dr hab. J.Kukulak, dr B.Woskowicz-Ślęzak, mgr I.Brzoskowska, prof. A.Łajczak, dr M.Bajgier-Kowalska.

Problematyka prezentowana podczas wycieczek terenowych (obszar szczytowy i północne stoki Pilska, doliny Kamiennej, Koszarawy, Sopotni Wielkiej, Soły, Żabnicy, Jezioro Żywieckie):

- (Korbielów – Hala Miziowa): efekty gospodarki leśnej, erozja na szlakach turystycznych i trasach narciarskich, dawne grunty orne, terasy polne i wały kamienne,
- (Hala Miziowa i okolice): hale pasterskie, skutki wiatrowałów, zabudowa turystyczna hal, trasy narciarskie i szlaki turystyczne,
- (obszar szczytowy Pilska, włącznie ze stroną słowacką): szlaki turystyczne i trasy narciarskie, zmiany górnej granicy lasu – konsekwencje geomorfologiczne, widoki,
- (inne hale pasterskie, pozostałe trasy narciarskie), efekty prac renaturalizacyjnych na trasach narciarskich, problematyka ochrony przyrody Pilska (konieczność pogodzenia idei ochrony przyrody z funkcją turystyczną terenu),
- zejście do Korbielowa, podjazd samochodami do następujących miejsc w dolinach: dobrze zachowane tajchy i klauze (problem datowania tych obiektów metodą dendrochronologiczną i z wykorzystaniem informacji historycznych, osady w zbiornikach zaporowych), zmiany koryt potoków pod wpływem dawnej gospodarki leśnej, flisactwa i zabudowy hydrotechnicznej, wykorzystanie wodospadów do produkcji energii – ślady po dawnym młynie wodnym przy wodospadzie w Sopotni Wielkiej, zmiany w rzeźbie stoków użytkowanych rolniczo i pod wpływem gospodarki leśnej, delta rzeki Soły w Jeziorze Żywieckim.